

CORMAC McCARTHY

Suomentanut Kaijamari Sivill

MATKUSTAJA

WSOY

MATKUSTAJA

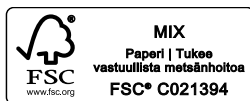
Cormac McCarthy

Suomentanut Kaijamari Sivill

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
Helsinki

Suomentaja kiittää Taiteen keskustoimikuntaa tuesta
ja Esko Valtaojaa asiantuntija-avusta

ENGLANNINKIELINEN ALKUTEOS

The Passenger

COPYRIGHT © 2022 BY CORMAC MCCARTHY

SUOMENKIELINEN LAITOS © KAIJAMARI SIVILL JA WSOY 2023

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

ISBN 978-951-0-49367-0

PAINETTU EU:SSA

*Yöllä oli sadellut lunta ja hänen jäätyneet hiuksensa olivat kul-
taa ja kristallia ja silmät jääkylmät ja kovat kuin kivi. Toinen
keltainen saapas oli pudonnut ja seiso i lumessa hänen alapuo-
lellaan. Takin muoto erottui uuden lumen alta siinä mihin hän
oli sen pudottanut eikä hänellä ollut yllään kuin valkoinen
mekko ja hän riippui talvipuiden harmaiden alastomien run-
kojen lomassa pää painuksissa ja kämmenet aavistuksen ulos-
päin kääntyneinä niin kuin tietyillä ekumeenisilla veistoksilla
joiden asento anoo että niiden historia otetaan huomioon. Että
maailman syvä perusta otetaan huomioon siellä missä sen sisin
ilmenee maailman olentojen surussa. Metsästäjä polvistui ja
tumppasi kiväärin viereensä lumeen ja riisui käsineensä ja antoi
niiden pudota ja risti kätensä. Hän ajatteli että pitäisi rukoilla
mutta ei hänellä ollut rukousta tällaiselle. Hän kumarsi päänsä.
Norsunluutorni, hän sanoi. Kultainen talo. Hän pysyi polvistu-
neena kauan. Kun hän avasi silmänsä hän näki puoliksi lumeen
hautautuneen pienen esineen ja kumartui ja pyyhkäisi lumen
pois ja nosti esiin kultaketjun jossa oli teräsavain, valkokultai-
nen sormus. Hän pudotti ne metsästästakkinsa taskuun. Hän oli
kuullut tuulen yöllä. Tuulen työn. Roskapöntön kolinan taka-
pihalla. Lumen tuiskuavan pimeässä metsässä. Hän kohotti kat-
seensa kylmiin emaloituneisiin silmiin jotka välkähtivät sinisiin
heikossa talvivalossa. Tyttö oli sitonut mekon punaisella kangas-
vyöllä jotta hänet löydettäisiin. Väriin pilkkaudus perinpohjai-
sessa lohduttomuudessa. Tänä joulupäivänä. Tänä kylmänä ja
tuskin alkaneena joulupäivänä.*

I

Tämä tapahtuu Chicagossa hänen viimeisenä talvena. Viikon päästä hän palaisi Stella Marisiin ja vaeltaisi sieltä synkkään Wisconsinin metsään. Talidomidiheppu löysi hänet vuokrahuoneesta Clark Streetiltä. North Siden liepeiltä. Koputti oveen. Vastoin tapojaan. Selvähän se, kuka oven takana oli. Hän oli ehtinyt jo odotella. Eikä se sitä paitsi ollut kunnan koputus. Jonkinlainen läiskähtävä ääni vain.

Talidomidiheppu asteli eestaas sängyn jalkopäässä. Seisahtui sanomaan jotain mutta tuli toisiin ajatuksiin ja jatkoi astelua, hieroi käsiään kuin mykkäelokuvan roisto. Paitsi että eiväthän ne varsinaiset kädet olleet. Vaan räpylät. Samantapaiset kuin hylkeellä. Hän lepuutti leukaansa niistä vasemmanpuoleiseen seisahtuessaan katselemaan tyttöä. Täällä taas, yleisön pyynnöstä, hän sanoi. Ilmielävänä.

Sepä kesti.

Niin. Ei päästy vihreään aaltoon koko matkalla.

Miten osasit tulla oikeaan huoneeseen?

Helposti. Huone 4C. Se tuli etiäisenä. Millä maksat tämän?

On minulla vielä rahaa.

Heppu katsoi ympärilleen. Olet sisustanut kivasti. Mitä jos katsellaan teekupposen jälkeen puutarhaa? Mitä suunnitelmia sinulla on?

Etköhän sinä tiedä minun suunnitelmani.

Niin. Ei taida olla kovin valoisat näkymät.

*Mikään ei ole ikuista.
Jätätkö viestin?
Kirjoitan veljelle kirjeen.
Veikkaan että hyytävän yhteenvedon.
Heppu seisoi ikkunan ääressä ja katseli raakaan kylmyyteen.
Lumiseen puistoon ja sen takaiselle jäätyneelle järvelle. No jaa,
hän sanoi. Elämä. Mitä siitä sanoisi? Se ei sovi kaikille. Jösses
että talvet on kuristavia.
Siinäkö se?
Siinäkö mikä?
Kaikki mitä sinulla on sanottavana?
Mietitään.
Hän lähti taas liikkeelle. Sitten hän seisahtui. Mitä jos vain
pakataan kampeet ja lähdetään litomaan?
Ei se mitään auta.
Entä jos jäädään tänne?
Mitä, toiset kahdeksan vuotta sinua ja niitä kauhukabinetin
kavereita?
Yhdeksän, Matikkatyttö.
No yhdeksän sitten.
Miksi ei?
Ei kiitos.
Heppu asteli eestaas. Hieroskeli pientä arpista päättään. Se
näytti siltä kuin hänet olisi kiskottu maailmaan jääpihdeillä.
Hän seisahtui taas ikkunaan. Sulle tulee ikävä meitä, hän sanoi.
Ollaan kuljettu pitkä matka yhdessä.
Varmasti joo, tyttö sanoi. Aivan ihanaa on ollutkin. Kuule.
Ei poiketa asiasta. Kenellekään ei tule ikävä ketään.
Meidän ei ollut mikään pakko tulla.
En tiedä teidän pakoistanne. En ole selvillä velvollisuuksis-
tanne. En ole koskaan ollut. Enää en edes välitä.*

Niin. Ajattelit aina pahinta.

Enkä monestikaan joutunut pettymään.

Eivät kaikki dysmeliset hallusinaatiot jotka ilmaantuvat syntymäpäivänä budoaariisi tule pelkästään kiusaamaan. Yritys oli tuoda vähän auringonpaistetta huolten täyttämään maailmaan. Mitä vikaa siinä on?

Ei minulla ole syntymäpäivä. Ja se kyllä tiedetään mitä te olette tuoneet. Etkä muutenkaan pääse nyt armoihin niin että anna olla.

Sinulta ei armoa heru. Kaikki jo käytetty.

Sen parempi.

Talidomidiheppu katseli ympärilleen huoneessa. Jösses, hän sanoi. Onpahan läävä. Näitkö mikä tuossa lattialla kipitti? Onko Zyklon B tosiaan loppu? Et ole koskaan ollut mikään kodin hengetär, mutta täällä olet kyllä ylittänyt itsesi. Sellainenkin aika oli, että et olisi suurin surminkaan asunut tämmöisessä murjussa. Käytkö edes pesulla?

Ei kuulu sinulle.

Sekaisia tiloja sinulla riittää. Joopa joo. Et tiedä millaisella veitsenterällä tulevaisuus on. Jos sanaleikki sallitaan. Et ole ajatellut vetäytyä luostariin? Okei. Ajattelin vain kysäistä.

Mitä jos vain tehdään sovinto siitä mistä voidaan ja annetaan muun olla. Ei pahenneta tilannetta.

Joo joo niin niin.

Tiesit että näin kävisi. Tykkäät teeskennellä, että voisin pitää sinulta jotain salassa.

Niinhan sinä teet. Pidät salaisuuksia. Täällä on helkkarin kylmä. Täällä voisi riiputtaa lihaa. Sanoit minua haamuoperaattoriksi.

Mitä?

Sanoit minua haamuoperaattoriksi.

En taatusti sanonut. Se on matematiikkaa.
Joo. Niinhän sinä väität.
Voit tarkistaa.
Sanot aina noin.
Et koskaan tarkista.
Niin no. Se on ollutta ja mennyttä.
Niinkö tosiaan. Pelottaako, että saat huonon työtodistuksen?
Miten vain, prinsessa. Parhaamme yritettiin. Tauti hiuduttaa yhä.
Ei se mitään. Ei hiuduta enää kauan.
Niin, se minulta unohtuu koko ajan. Tuo tuntematon valtakunta, jonka rajan takaa paluuta ei ja blaa blaa saatana.
Ai unohtuu?
Sanahelinää. En juurikaan unohtele. Sinä taas et tunnu muistavan millaisessa jamassa olit kun me ilmaannuttiin paikalle ensi kertaa.
Ei sitä tarvitse muistella. Olen samassa jamassa edelleen.
Joopa joo. Korjaa, jos olen väärässä, mutta olen muistavinani pikkutyön joka oli noussut varpailleen kurkkimaan pienestä reiästä josta ei ole monta mainintaa arkistoissa. Mitä hän näki? Hahmon portilla? Se ei silti ole se kysymys, eihän? Kysymys kuuluu näkikö se hahmo tytön? Pienen valopisteen. Kuka sellaisen huomaisi? Mutta helvetinkoirat mahtuvat kulkemaan vaikka sormuksen läpi. Olenko oikeassa vai olenko oikeassa?
Minulla meni hyvin ennen kuin te tulitte.
Olet sinä piru vie melkoinen tapaus. Tiesitkö? Pakko sanoa että tytöstä löytyy munaa. Ainakin kohta, niin kuin poka sanoi huoralle. Helvetin omat kuolaavat ja läähättävät ja tämä sen kuin kurkkii niiden olan yli. Mitä näkyy? En tiedä. Jonkun kuolleen esi-isän psykoosi pyrkii sisään sateesta. Se on tuolla nurkalla tupakalla. No helvetti, ihan sama. Sytytetäänpä valot.

*Ei auta. Sammuta projektori. Kuka perhana tämän edes tilasi?
Jos valkokankaan rullaa pois niin siinä ne kaikki jumalauta on
seinällä. Toinen sana jota minusta käytit oli patogeeni.*

Sinähän olet patogeeni.

Taas!

Tulevatko ne sisään vai eivät?

Ai ketkä?

Älä viitsi. Tiedän että ne odottavat tuolla.

Tarkoitat hortteja.

Niitpä niin.

Kaikki aikanaan.

Näen niiden jalat kynnyksen raosta. Niiden jalkojen varjot.

Jalat ja jalkojen varjot. Niin kuin todellisessa maailmassa.

Mitä ne odottavat?

Tiedä häntä. Ehkä ne arvelevat ettei niitä haluta tänne.

Ei se niitä ennen ole estänyt.

*Heppu kohotti toista koinsyömää kulmakarvaansa. Eikö?
hän kysyi.*

*Ei, tyttö sanoi. Hän veti peiton harteilleen. Teitä ei kutsuttu.
Te vain tulitte.*

*Okei, Heppu sanoi. Käytävässä on joku, niinkö? No kat-
sotaan.*

*Hän luisteli ovelle näyttävästi ja seisahtui ja nosti hihaansa
ja tarttui räpylällään ovenkahvaan. Valmiina? hän huikkasi.
Hän heilautti oven auki. Käytävä oli tyhjä. Hän vilkaisi tyttöä
olkansa yli. Ovat näköjään lähteneet livohkaan. Paitsi – miten
tämän sanoisi – jos sinä kuvittelit koko jutun?*

*Ihan varmasti ne oli siellä. Haistan ne. Haistan Vivian-
neidin hajuveden. Ja Groganin löyhkästä ei voi erehtyä.*

*Niinkö? Jospa naapurissa kiehuu kaalisoppa. Entä muuta?
Haistatko rikkiä? Tulikiven katkua?*

Hän sulki oven. Porukka palasi oven taakse saman tien. Laahusti ja yskiskeli. Heppu hieroi räpylöitään yhteen. Kuin lämmitelläkseen niitä. No niin. Mihin minä jäin? Ehkä pitäisi saattaa sinut ajan tasalle muutamassa projektissa. Jos vaikka stabilisoituisit vähän kun näet miten tässä on edistytty.

Ai stabilisoituisin?

Sinulta saatu aineisto on käyty läpi ja tähän asti kaikki näyttää hyvältä.

Mitä aineistoa teillä minulta on? En minä ole teille mitään antanut.

No niin, joo. Saadaan kuitenkin yhä sata leptonia drakmaa kohti, mikä on hyvin siinä mielessä, että se ei ole varsinaisesti väärin, mutta toivottavasti nämä klassiset jutut saadaan pääpiirteittäin pois päiväjärjestyksestä ja palataan renormaaliiin. Kun kaikki tulee päivänvaloon niin sitä näkee aina vain lisää moskaa. Mutta ei auta kuin differentioida. Tässä mittakaavassa ei tietenkään ole varjoja. On vain ne mustat raot jotka näkee. Nykyäänhän tiedetään että jatkumot eivät itse asiassa jatku. Että ei ole mitään lineaarista, Lissu. Miten tahansa sen pelkistääkin niin lopulta tullaan jaksollisuuteen. Sillä tasolla valo ei jännitä kaarta. Se hajaantuu eikä yletä rannalta toiselle, jos niin voi sanoa. Mitä siinä välitilassa sitten on sellaista mihin sinä haluaisit päästä käsiksi mutta et pääse noiden edellä mainittujen vaikeuksien takia? En tajua. Mitä sanoit? Ai tämä ei auta? Miksi sitä ja miksi tätä? En minä tiedä. Miksi lampaat eivät kutistu sateessa? Tässä tehdään töitä ilman verkkoa. Ei ole avaruutta johon ekstrapoloida. Mihin tästä menisi? Sitä lähetää tavaraa eteenpäin mutta ei tiedä, missä se on käynyt, kun sen saa takaisin. Hyvä on. Turha tässä on repiä pelihousujaan. Pitää vain kääriä hihat ja laskea perkeleesti. Ja siihen tarvitaan sinua. Tässä on tavaraa joka voi olla tai olla olematta pelkäs-

tään virtuaalista, mutta sen on välttämätöntä sisältää säännöt tai muuten saat luvan kertoa, mihin helvettiin ne säännöt on pantu. Sitähän tässä yritetään selvittää, Sisko. Niitä siunatun sääntöjä. Kaikki pannaan purkkiin ja purkkiin liimataan etiketti ja siitä jatketaan Gödelin ja Churchin kirkkoväen tyyliin ja sillä aikaa se todellinen tavara, luultavasti jokin substraatin substraatti, kaasuttaa pakoon hirvittävällä nopeudella sen otaksuman nojalla että sillä millä ei ole massaa ei ole tilavuutta eikä siksi mitään tilavuusvarianttia ja se mikä ei voi litistyä ei voi pullistua ja päinvastoin kommutatiivisuuden parhaan perinteen mukaisesti ja siinä vaiheessa – sanontaa lainatakseni – ollaan umpikujassa. Eikö niin?

Et ymmärrä itsekään tuota höpinääsi. Ei päätä eikä häntää.

Niinkö? Muistapa kenen käsi on nand-portilla, pulu. Katsos kun se ei ole kehdonryöstäjän eikä riimujen riipustelijan. Jos ymmärrät vihjeen. Hetkinen. Mulle soitetaan. Hän penkoi taskuun ja otti esiin valtavan puhelimen ja nosti sen pienelle muhkuraiselle korvalleen. Kerro. Olen palaverissa. Joo. Vihamielisen puoleinen. Aivan. Kakkospesä. Ollaan jumalauta lisähapen varassa täällä. Ei. Ei. Ihan sama. Ei kahdesta virheestä kapinaa nouse. Ne on lauma finniä kuspäitä ja voit kertoa niille että minä sanoin niin. Soitellaan.

Hän lopetti puhelun ja työnsi antennin alas räpylänsyrjällä ja sulloi puhelimen takaisin vaatteisiinsa ja katsoi tyttöä. Aina on joku ketä ei ymmärrä mitä sanotaan.

Joka ei ymmärrä.

Selvä. Takaisin taulukoihin. Tiedän mitä ajattelet. Toisinaan sitä on vain pyrittävä ekvivalenssiin. Tehtävä Monte Carlo-simulaatio koko höskälle ja sillä selvä. Meni syteen tai saveen. Ei tässä auta joulua odotella.

Nythän on joulun Melkein.

No joo. Ihan sama. Mihin minä jään?

Onko sillä väliä?

Tärkein laboratorioivempain tulee olemaan servomekanismi. Isäntä/orja. Liitä siihen pantografi. Aseta piirrin ongelmakohtaan ja kierrä. Laske neljään. Merkistä merkkiin. Toista kunnes lemniskaatta tulee näkyviin.

Heppu otti muutaman steppiaskelen ja liukui pitkin linoleumia ja pysähtyi ja ryhtyi taas astelemaan eestaas. Niillä on haussa iso jorma. Läähpuuhommiä savannilla, Sanni. Porukassa on paljon pimujakin vaikka tiedefemakot muuta marisevat. Panin väkeni tarkistamaan. Siellä on madame Kurri. Ja Pamela Dirac.

Siis kuka?

Puhumattakaan muista jotka jäävät tällä kertaa nimetömiksi. Piristyt nyt herranjestas vähän! Sinun pitää käydä enemmän ulkona. Niin mitä sanoit? Sitten kun matikasta on vain ruodot jäljellä? Arvaas mitä. Hupituokion vuoro. Okei? Sano jos olet kuullut tämän jo. Mikki Hiiri pyrkii astronautiksi ja avaruusaluksen päällikkö kysyy: Miksi haluatte päästä avaruuteen? Ja Mikki sanoo: Pitää löytää Jupiter.

Talidomidiheppu lamsi ympäri huonetta ja nauroi kakovaa naurua mahaansa pidellen.

Muistat kaiken aina väärin. Mille naurat?

Huhhuh, Heppu henkäisi. Mitä?

Muistat kaiken aina väärin. Pluto. Ei Jupiteria.

Mikä ero siinä on?

Mikin piti löytää Pluto. Et edes tajua.

No niin joo. Meni perille. Pointti on kuitenkin se, että sinun pitää ottaa itseäsi niskasta. Mitä oikein ajattelet? Että sankarpoika Bobby herää viime hetkellä kuolleista ja tulee pelastamaan sinut? Hopeasoljet saappaissaan vai miten

helvetissä se rallatus menikään. Se mies on kuule pudonnut kyytistä, Lyyti. Sen jälkeen kun pehmitti päänsä siinä rallikoneessa.

Tyttö katsoi pois päin. Heppu varjosti silmiään toisella räpylällä. No niin, hän sanoi. Silläpä saatiin tyttö havahtumaan.

Et tiedä siitä mitään.

Niinkö? Kuinka kauan se on jo uinunut? Pari kuukautta? Se on elossa.

Se on elossa. No voi paska. Jos se kerran on elossa niin mitä helvettiä. Mikset anna vain olla? Me molemmat tiedetään mikset pysy sen langenneen luona. Eikö tiedetäkin? Mitä nyt? Veikö kissa kielen?

Minä menen nukkumaan.

Se johtuu siitä että me ei tiedetä mikä sieltä herää. Jos herää. Me molemmat tiedetään millaiset mahdollisuudet veljelläsi on selvitä tästä mentis intactus ja vaikka sinä sisukas tyttö oletkin niin en usko että jaksat rakastaa yhtä syvästi niitä jäänteitä joita samentuneen katseen ja kuolaavan suun takaa ehkä vielä löytyy. Mutta hitot siitä. Koskaan ei tiedä millaiset kortit sattuu saamaan käteen. Luultavasti olisitte päätyneet takaisin sinne perähikiälle. Ihan kahdestaan. Syömään läskiä ja maissiryöttä tai mitä helvettiä siellä Sukurutsalassa syödäänkään. Vähän toisenlaista kuin jetset-elämä Euroopassa kilpa-autoporukoiden kanssa mutta sentään rauhallista.

Niin ei käy.

Ei niin, tiedetään.

Hyvä.

Mitä seuraavaksi?

Lähetän sinulle postikortin.

Et ole ennenkään lähettänyt.

Tällä kertaa lähetän.

*Niin varmaan. Aiotko soittaa mummillesi?
Mitä varten?
Mistä minä tiedän. Sanoisit jotain. Jumankeikka, Juulia.
Tekemistä on vielä vaikka kuinka.
Voi olla. Mutta ei minulla.
Entäs yön portti ja kammotusten pesä? Eikö pelota?
Otan riskin. Luulisin että kun nykäisen vivusta, taulu mus-
tenee kokonaan.
Me tosiaan pantiin itsemme likoon sinun takiasi.
Pahoittelen.
Entä jos kerron jotain sellaista mitä sinun ei pitäisi kuulla?
Ei kiinnosta.
Sellaista mitä todella haluaisit tietää.
Ehän sinä mitään tiedä. Sen kuin keksit juttuja.
Niin. Mutta osa on aika jänniä.
Osa niin.
Entä tämä: Mikä on musta ja valkoinen ja läpeensä
punainen?
Ei aavistustakaan.
Trotski tummassa puvussa.
Mahtavaa.
Okei. Entä tämä. Miten lehmä ryösti pankin?
Olet kertonut tuon jo.
Enhän ole.
Se sanoi: Rahat tänne tai ammun.
Niin joo. Okei. Kuule. Valmistelen paria uutta numeroa. Olen
saanut kasaan jonkin verran vanhoja chautauqua-esityksiä.
Kaikki klassinenhan on aina ollut sinun makuusi. Pitää entrata
pukuja vähän. Harjoitella pari viikkoa.
Hyvää yötä.
Sain jopa vihiä uusista kasimillisistä filmeistä. Sitten on*

vielä kenkälaatikollinen valokuvia neljäkymmentäluvulta. Los Alamosin ajoilta. Ja kirjeitä.

Mitä kirjeitä?

Swun kirjeitä. Kirjeitä äidiltäsi.

Älä puhu pötyä. Kaikki kirjeet varastettiin.

Niinkö? Voi olla. Mitä meinaat tehdä?

Mennä nukkumaan.

Süis pitkällä tähtäimellä.

Minä puhun pitkällä tähtäimellä.

Selvä. Paras säästetään tietenkin viimeiseksi.

Älä yritä liikaa.

Selvä. Arvasin miten tässä käy. Vaan mistä sen tietää? Jos vaikka haluatkin nähdä mihin aikaasi kulutat. Menneisyys on tulevaisuutta. Pane silmät kiinni.

Entä jos en halua panna silmiä kiinni?

Tee minulle mieliksi.

No takuulla joo.

Hyvä on. Toimitaan sitten vanhanaikaisesti. Mitä minä mistään tiedän? Tästä tulee melkoista.

Hän veti ison silkkiliinan jostain vaatteidensa poimuista ja pelmautti sen ilmaan ja otti sen kiinni ja esitteli sitä molemmilta puolilta. Hän piti sen näkyvillä ja ravisteli sitä. Sitten hän tempaisi sen pois. Ruokapöydän tuolilla istui vanha mies yllään pölyinen musta hännystakki. Raidalliset housut ja harmaa liivi. Varsikengät mustaa vohlannahkaa ja harmaat molskinilkkaimet joissa oli helmiäisnapit. Heppu kumarsi ja astui askelen taaksepäin ja katsoi miestä päästä varpaisiin. No niin. Mistäs me tuo kaivettiin, hei? Jäk jäk jäk.

Hän läimäytti vanhaa miestä selkään ja ilmaan pölähti tomupilvi. Vanhus kumartui yskimään. Heppu astahti kauemmas ja lehyytti pölyä räpylällään. Jösses. Ukko ei ole hetkeen

nähty päivänvalo. No niin, pappa, miltä maailma näyttää? Täällä kaivattaisin ulkopuolisen näkemystä.

Vanhus nosti päätään ja katseli ympärilleen. Syvälle painunein kalpein silmin. Hän oikaisi solmiotaan nytkäyttämällä solmua ylöspäin ja siristeli silmiään.

Puku on klassikko, eikö? Heppu sanoi. Vähän kärsinyt kosteassa maassa. Ukko meni vihille tuossa puvussa. Pikku vaimo oli kuudentoista. Tottahan ukko oli jynkkyttänyt sitä jo pari vuotta niin että aluksi tyttö olisi ollut neljäntoista. Sai lopulta pullan uuniin ja hei, tässä sitä ollaan. Tämä törkeä paskiainen oli tytön isäkin vanhempi. No hääkellot soivat oikopäätä. Vuosi taisi olla kahdeksantoistasataa ja yhdeksänkymmentäseitsemän. Muodollinen tilaisuus. Valkoiset haulikot. Siinäpä se suurin piirtein. Luulin että vanhalla pierulla olisi jotain sanottavaa mutta näyttää olevan aika ihmeissään. Kallistuuko se vähän niin kuin tyyrpuuriin?

Heppu suoristi tuolissa istuvaa vanhusta ja astui kauemmas ja mittaili asennon pystysuoruutta toinen silmä kiinni. Nosti airomaista räpylää eteensä ja siristeli silmiään. Pitäisikö käyttää vatupassia, mitä luulet? Jäk jäk jäk. No hitot siitä. Ukko ei ole mikään ilopilleri. Hetkinen. Se johtuu hampaista. Sillä ei jumalauta ole hampaita.

Vanhus oli avannut nahkaisen suunsa ja kiskoi poskistaan likaisia pumpulituppoja ja tunki ne takintaskuun. Hän selvitteli kurkkuaan ja katseli ympärilleen synkkänä.

Mitä se nyt tekee? Heppu kysyi. Liivintaskussa on jotain. Kelloko se on? Jumalauta. Älä väitä, että ukko vetää sitä? Kuuntelee tikittääkö se? Ei jumalauta se voi toimia. Ei. Ukko ravistelee sitä. On muuten hienon näköinen kello. Metsästäjätaskukello. Varmaan Grahamin liipotin ja kaikki. Sillä lailla. Ravista ravista. Ei auta. Ei toimi.

Vanhus louskutteli ikeniään. Odota, Heppu sanoi. Kohta niitä tulee. Uutisia jostain tuonpuoleisesta. Aika helkkarin vähän saan kiitosta mistään mitä sulle järjestän.

Missä, hinkui vanhus, on käymälä?

Heppu suoristi selkäänsä. Mitä helvettiä? Missä on käymälä? Siinäkö kaikki? Jo on saatana. Nyt viet homeisen perseesi ulos täältä. Missä on käymälä? Voi kilin kellit. Käytävässä se on. Painu helvettiin siitä nyt.

Vanhus nousi tuolista ja raahusti ovelle. Hänen peräänsä lattialle varisi hienoa pölyä. Vaatteista putosi jokin pieni eläin joka vilahti sängyn alle puiloon. Hän hamuili ovenkahvaa ja sai oven auki ja huojahti käytävään ja oli poissa. Jösses, Heppu sanoi. Hän meni ovelle ja läimäytti sen kiinni ja kääntyi nojaamaan siihen. Hän pudisti päätään. No jaa. Minkä näille mahtaa? Se oli huono idea, sovitaanko niin? Hitot siitä. Sateen sattuessa tulee välillä peruutuksia. Mitä jos pyydettäisiin vähän vanhaa jengiä paikalle. Piristämään meitä.

En halua tänne ketään vanhasta jengistä. Menen nukkumaan.

Niinhän sinä sanoit.

Hyvä. Katsopa tätä.

Kuule, pupunen. En halua alleviivata erityisesti mutta olet pikakaistalla helvettiin.

Ja sinä olet täällä kiusaamassa minua.

Oletko sairas? Ettei sinulla vain ole kuumetta? Haluatko vettä?

Tyttö käpertyi vuoteeseen ja veti peiton päälleen. Sammuta valot kun lähdet.

Heppu asteli eestaas. Ei sinun nimesi hatusta noussut, kuule. En tiedä mitä sinun pitäisi tietää ja mitä ei. Olen vain töissä täällä. Vai olen minä operaattori? Ollaan sitten operaattori.

Ja ehkä joku tietää mitä on tulossa mutta allekirjoittanut ei. Hei kuule. En voi puhua sulle kun pääsi on piilossa peiton alla. Etkö aio edes hyvästellä?

Tyttö työnsi peiton sivuun. Avaa ovi niin vilkutan.

Heppu astui ovelle ja avasi sen. Oven takana olivat kaikki. Kurkkivat sisään, vilkuttivat, jotkut varpaisillaan. Hei hei, tyttö huikkasi. Hei hei. Heppu hätisteli muita pois päin pienin elein. Kuin koululaisia paimentava nunna. Hän työnsi oven kiinni. Hyvä on, hän sanoi.

Onko tämä nyt tässä?

En tiedä, muru. Et tee tästä helppoa. Hourulaan en sinun kanssasi tule.

Hyvä.

Mielenvikaisen väestön keskittymillä on tiettyjä voimia. Niillä on horjuttava vaikutus. Huomaat sen kun olet ollut hujenhuoneella jonkin aikaa.

Tiedän. Olen ollut. Olen huomannut.

Nimität valinnaksi sitä mitä sinulla on.

Lakkaa siteeraamasta minua.

Ethän sinä halua puhua minulle.

En niin.

Olisiko vielä jotain? Viimeisiä neuvoja eläville?

On. Älkää.

Jösses. Se oli kylmäkiskoista.

Sammutetaanpa valot ja sanotaan että elämä oli siinä.

Meille tulee ikävä sinua.

Ikävöittekö itseänne?

Me pysytään maisemissa. Aina on töitä tehtävänä.

Heppu seiso i hartiat lysisssä mutta ryhdistäytyi sitten. Okei, hän sanoi. Jos tämä oli tässä niin tämä oli tässä. Ymmärrän vihjeen.

*Hän laski toisen räpylän pienelle vatsakummulleen ja teki kumarruksentapaisen ja katosi. Tyttö veti peiton pään yli. Sitten hän kuuli oven taas avautuvan. Kun hän katsoi Heppu oli palannut ja käveli hiljaa keskelle huonetta ja tarttui keittiötuo-
liin yhdestä pinnasta ja nosti sen olalleen ja kääntyi ja lähti huoneesta ja sulki oven perässään.*

Tyttö nukkui ja näki unta jossa hän juoksi veljensä kanssa junan perässä hiilimurskaradalla ja aamulla hän kirjoitti sen kirjeeseen. Juoksimme junan perässä Bobby ja juna loittoni yöhön ja valot himmenivät pimeään ja me kompastelimme raiteilla ja olisin halunnut pysäyttää sinut mutta otit minua kädestä ja unessa tiesimme että meidän kuului pitää juna näköetäisyydellä tai hukkaisimme sen. Raiteiden seuraamisesta ei olisi apua. Pidimme toisiamme kädestä ja juoksimme ja sitten heräsin ja oli päivä.

Bobby Western on piinattu sielu, joka taistelee kuoleman-
kaipuuta vastaan. Hän on rakastanut siskoaan ja menettänyt
tämän. Surun taakkaa lisäävät myös isän teot: Bobbyn isä
oli rakentamassa atomipommia, joka sulatti lasia ja lihaa
Hiroshimassa – ja jätti ihmisistä vain varjot seinille.

Pelastussukeltajana toimiva Bobby pelkää syvyyksiä ja menee
silti niitä kohti. Hän saa sukellustehtävän Meksikonlahdelta:
mereen on uponnut lentokone. Tiiviisti suljettuna se
lepää merenpohjassa, matkustajat istuvat yhä turvavöissä,
katseet tyhjinä. Kaikki irrallinen kelluu matkustamon katossa.
Mutta yksi matkustaja on kadonnut.

Pian mystiset miehet alkavat vainota Bobbya. Uhan tuntu
ajaa miehen vaellukselle syrjäseutujen, öljynporauslauttojen
ja lukuisten kapakoiden kautta, halki Yhdysvaltojen
etelän aina Idahoon saakka.

»*Matkustaja* on niin täynnä hauskoja,
merkillisiä, mieltä askarruttavia lauseita, että muut
kirjoittajat poimivat siitä mottoja ja mietelauseita
vielä seuraavat 150 vuotta, kuin Saarnaajasta ikään...

Rönsyilevä ideoiden kirja.»

– **The New York Times**

